

Інна Підберезних

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

кандидат історичних наук, доцент (Україна)

e-mail: innaevgenievna2017@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9906-4327>

Американсько-філіппінські відносини у сфері безпеки і оборони на початку XXI ст.

Анотація. Метою статті є висвітлення динаміки і спрямованості американської військової доктрини щодо Філіппін та її вплив на внутрішній розвиток країни на початку XXI ст. Автор характеризує зміст американсько-філіппінських проблем, ступінь конфліктності та протиріч у сфері військової безпеки. Особлива увага приділяється розкриттю динаміки і спрямованості американської військової доктрини щодо Філіппін та її вплив на внутрішній розвиток країни. В основі методології дослідження – вивчення і критичний аналіз історичних джерел та наукової літератури, застосування проблемно-хронологічного і компаративного підходів. Розвиток двосторонніх відносин між США і Філіппінами розглядається на тлі змін у зовнішній політиці цих держав і регіональної ситуації у Східній Азії. **Наукова новизна** роботи полягає у тому, що, використовуючи методи контент- та дискурс-аналізу, автор аналізує тенденції і перспективи розвитку американської стратегії відносно військового впливу Філіппін на динаміку процесів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. **Висновки.** Військовий союз США і Філіппін має бути надійною гарантією миру та безпеки у регіоні. Співпраця між країнами має далекосяжні військово-стратегічні цілі, розширення географічних меж демократії та нарощування спільної глобальної боротьби з тероризмом і протистояння терористичній діяльності та пропаганді тероризму. Американські політики розглядають Філіппіни як своєрідний найважливіший форпост біля берегів КНР, як ключ до наростаючого панування над Тихим океаном. Ключовими аспектами відносин залишається протидія викликів безпеки, ігноруючи яке, неможливо забезпечити стабільність і процвітання в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Підтримка стійких відносин з Вашингтоном дає Філіппінам можливості для зміцнення позицій на міжнародній арені, що може стати показником успішності реалізації незалежної зовнішньої політики.

Ключові слова: військова доктрина, зовнішні відносини, національна безпека, Філіппіни, Сполучені Штати Америки.

Постановка проблеми. Відносини між США і Філіппінами класифікуються як особливі відносини. Країни разом були під час Другої світової війни, захищаючи свободи від фашизму та мають спільні засади щодо того, яким має бути майбутній світ. Адміністрація Вашингтону виступала своєрідним протектором зовнішньої і внутрішньої безпеки Філіппін та впроваджувала активні заходи щодо стабілізації політичної ситуації, збереження демократичного ладу країни. Після теракту 11 вересня 2001 р., Вашингтон почав формувати міжнародну антитерористичну коаліцію, у якій Філіппіни зі своїм прикладом внутрішніх загроз та традиціями співпраці з США, стали майже ідеальним партнером. Це втілювалося в нових траншах військової допомоги та активним залученням американських військових та громадських спеціалістів у процес ліквідації терористичних баз та розвиток інфраструктури на острові Мінданао, участі філіппінських миротворців та громадських спеціалістів в іракській кампанії та інших спільних проєктах. Взаємні інтереси обох держав досить істотні для підтримки співпраці між двома країнами у сфері безпеки та оборони.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Окремі аспекти розвитку американсько-філіппінських відносин були висвітлені у працях Н. Городньої [Городня, 2014 : 528] і І. Підберезних [Підберезних, 2012 : 53].

На міжнародному рівні розвиток американсько-філіппінських відносин у сфері безпеки і оборони досліджують, зокрема, співробітники Національного інституту вивчення Південно-Китайського моря – Марк Дж. Валенсія [Mark J. Valencia, 2019], Національного університету Ченчи (Тайвань) – Річард Джавад Гейдарян [Richard Javad Heydarian, 2020 : 362], Євразійського науково-дослідного і аналітичного інституту – Ерік Хзмалян [Erik Khzmalyan, 2019]. Дослідженням реалізації зовнішньополітичної стратегії США щодо Філіппін займаються Чарльз Х. Стівенсон [Charles H. Stevenson. U.S., 1992] і Дж. Курланцік [Joshua Kurlantzick, 2012]. У регіональному і глобальному контексті політичний розвиток Філіппін розглядають азійські

дослідники, серед яких Патрісіо Н. Абіналес і Донна Дж. Аморосо [Patricio N. Abinales & Donna J, 464].

Хоч такі аналітичні розвідки супроводжуються історичним оглядом, вони мають обмежений характер і розкривають лише окремі аспекти цієї проблематики, що обумовлено цілями цих політологічних досліджень.

Історичні джерела для дослідження цієї проблематики можна поділити на кілька груп: 1) двосторонні і міжнародні угоди за участю США і Філіппін; 2) Стратегії національної безпеки США; 3) промови, інтерв'ю, праці президентів, держсекретарів, послів та інших посадових осіб США і Філіппін; 4) доповіді і слухання комітетів Конгресу США стосовно Філіппін; 5) матеріали Держдепартаменту США і Міністерства закордонних справ Філіппін, Посольств Філіппін в США і США у Філіппінах; 6) інформація ЗМІ. Також автор посилається на результати попередніх досліджень науковців з проблематики, що вивчається.

Метою статті є висвітлення динаміки і спрямованості американської військової доктрини щодо Філіппін на початку XXI ст. та її вплив на внутрішній розвиток країни.

Виклад основного матеріалу. Філіппіни є давнім союзником США у сфері безпеки і оборони в Південно-Східній Азії та одним з п'яти договірних союзників Сполучених Штатів в Тихоокеанському регіоні. Їх тісні зв'язки, засновані на Договорі про взаємну оборону між США і Республікою Філіппіни від 30 серпня 1951 р. [Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of the Philippines, 1951], який встановлював і підкріплював американсько-філіппінський військовий союз, зобов'язував обидві сторони «діяти відповідно до загальних небезпек, озброєного нападу на столичну територію будь-якої із сторін, на острівні території, що знаходяться під його юрисдикцією в Тихому океані, або на його збройні сили, громадські судна, літаки» [Mark J. Valencia, 2019]. Зростаюча стурбованість з приводу безпеки на морі, особливо відносно дій Китаю в Південно-Китайському морі, спонукала філіппінське керівництво знову підкреслити свої відносини у сфері безпеки і оборони зі Сполученими Штатами [Sheena Chestnut Greitens, 2016 : 3-4]. У числі досягнень співпраці у сфері безпеки і оборони є визначення в 2003 р. президентом Дж. У. Бушем Філіппін як основного союзника, що не входить в НАТО, встановлення двостороннього стратегічного діалогу в 2011 р., підписання нової Угоди про розширену співпрацю у сфері безпеки і оборони (EDCA) в 2014 р., призначення значних фондів Ініціативи США по нарощуванню морського потенціалу в Південно-Східній Азії в 2015–2016-х рр. [Sheena Chestnut Greitens. 2016 : 3-4]. Ці ініціативи у сфері безпеки і оборони насамперед були спрямовані на зміцнення морської безпеки Філіппін, їх здатності брати участь в контртерористичних і протиповстанських операціях, реагувати на стихійні лиха [Sheena Chestnut Greitens. 2016 : 3-4].

Сполучені Штати постійно підтримували військово-морські та повітряні бази в країні. Хоча сенат Філіппін проголосував за припинення угод про оренду військового майна США, фактично поклавши край 100-річній військовій присутності Сполучених Штатів на Філіппінах, двостороння співпраця у сфері безпеки і оборони поновилася після територіальних суперечок між Філіппінами і КНР у 1994 р. та на початку глобальної війни з тероризмом у 2002 році. Після 2001 р. для цілей боротьби з тероризмом Філіппіни отримали різке збільшення іноземної допомоги США, включаючи не лише військову допомогу, але і охорону здоров'я, освіту, економічну допомогу в мусульманські райони Мінданао.

Цілі політики США стосовно Республіки Філіппіни передбачають підтримку американсько-філіппінського альянсу та стабільність у Південно-Східній Азії, а саме: надання допомоги Збройним силам Філіппін (AFP) у боротьбі з тероризмом, модернізації і адміністративних реформах; підтримка мирного процесу на заході Мінданао; сприяння широкому економічному зростанню і забезпеченню прав людини; допомога Філіппінам у створенні стабільних і гнучких демократичних інститутів; зміцнення демократичного управління і підтримка зусиль уряду Філіппін по сприянню всеосяжного розвитку і співпраці у сфері безпеки і оборони в Індо-Тихоокеанському регіоні. Допомога Сполучених Штатів Філіппінам сприяла широкому економічному зростанню, безпеці, покращувала здоров'я і освіту філіппінців, просуvalа демократичні цінності, зміцнювала регіональні і глобальні партнерства Державного департаменту, Міністерства оборони і програм Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Також допомога спрямована на активізацію співпраці на основі загальнодержавного підходу, який підтримує вільний і відкритий Індо-Тихоокеанський регіон. За останнє десятиліття Сполучені Штати надали народу Філіппін більше \$ 143 млн., розгорнули більше 50 американських кораблів і літаків, близько 1040 американських солдатів для операцій по наданню гуманітарної допомоги при лихах після тайфуну Хайян/Іоланда, який спустошив країну в 2013 р. [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet]. Отже, спираючись на уроки під час тайфуну «Іоланда», Філіппіни і Сполучені Штати зміцнили свою спільну співпрацю і навчання, включаючи пошук шляхів подальшої оптимізації процесів у разі стихійних лих.

Визнаючи свою загальну повагу до філіппінських і американських ветеранів, які хоробро боролися в Другій світовій війні, Сполучені Штати і Філіппіни підписали Меморандум про взаєморозуміння відносно співпраці у відновленні, експлуатації і обслуговуванні кладовища ветеранів Кларка. Відповідно до Меморандуму уряд Сполучених Штатів надав фонд у розмірі \$ 5 млн. для відновлення кладовища ветеранів Кларк, площею в 7 гектарів, заснованого в 1947 р. на старій базі ВПС Кларка. Адміністрація Вашингтону дає належне визнання і компенсацію філіппінським ветеранам Другої світової війни. Ухвалення американського Закону про відновлення і реінвестування в 2009 р. включило компенсацію акціонерного капіталу філіппінських ветеранів (FVEC), яка надавала філіппінським ветеранам одноразову допомогу у розмірі \$ 15 тис. для громадян США і \$ 9 тис. для не громадян [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet].

З 2002 р. Сполучені Штати надають невоєнну допомогу через Об'єднану цільову групу за спеціальними операціями – Філіппіни (JSOTF-P). Філіппінсько-американські контртерористичні зусилля допомогли значно скоротити чисельність терористичних загроз з боку декількох ісламістських організацій, включаючи Нову народну армію, «Абу Сайяфа», «Джемаа Ісламія». Спільна діяльність включає значний невоєнний компонент і допомагає понизити стимули для цивільних осіб і повстанців приєднуватися до сепаратистських і терористичних організацій [T. Lum, 2012].

19 травня 2003 р. глави держав Дж. У. Буш і Глорія Макапагал Арройо зустрілися у Білому домі, де обговорили тривалу глобальну війну з тероризмом, підтримку Філіппін операцій в Іраку, допомогу США на економічному фронті, успішне розміщення американських військ на півдні Філіппін. Під час зустрічі Буш акцентував увагу на тому, що перетворення Філіппін на великого союзника дозволить країнам спільно працювати над військовими дослідженнями і розробками, надасть Філіппінам ширший доступ до американського оборонного устаткування і матеріалів. Арройо у відповідь президентові прокоментувала: «Ми вважаємо, що лідерство США і взаємодія із США робить світ безпечніше для усіх нас» [Jim Garamone]. Обидва президенти підкреслили, що країни прихильні довгому шляху в глобальній війні з тероризмом. За словами Буша, «вбивство громадян обох країн в Саудівській Аравії пригадує, що ця війна ще не закінчена» [Jim Garamone].

30 квітня 2012 р. уперше міністр закордонних справ Альберт Ф. Дель Росаріо і міністр оборони Вольтер Газмін зустрілися зі своїми американськими колегами, секретарем Хіларі Клінтон і секретарем Леоном Панеттой у Вашингтоні, де обговорили питання, що представляли взаємний інтерес для обох країн у сфері безпеки і оборони [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet]. У 2013 р. відвідали Філіппіни міністр оборони США Чак Хейгел і держсекретар Джон Керрі, член комітету Сенату з міжнародних відносин Марко Рубіо, делегація Конгресу на чолі з представником США Ед Ройсом, головою комітету з міжнародних відносин Палати представників [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet].

28-29 квітня 2014 р. відвідав Філіппіни президент Сполучених Штатів Барак Обама з метою підкреслити політику США по відновленню балансу з Азією, підтвердити міцний договір про союз між двома країнами [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet]. Співпраця у сфері оборони і безпеки, торгівля і обмін людьми, членство Філіппін у Транс-Тихоокеанському партнерстві були головними на порядку денному переговорів між Б. Обамою і президентом Філіппін Беніньо С. Акіно III [Philippines]. Угода про розширену оборонну співпрацю між Філіппінами і США (EDCA), підписана 28 квітня 2014 р., не лише надала Сполученим Штатам доступ до окремих баз Філіппін, але і дозволила доступ до американських кораблів, літаків. Зокрема, США передали країні два кораблі ВМС: високоміцний погодний катер (WHEC)–BRP Грегоріо дель Пілар (раніше USCGC Hamilton) і високоміцний катер (WHEC)–BRP Рамон Алькарас (раніше USCGC Даллас) [Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet]. Ці судна використовувалися для патрулювання філіппінських вод, проведення пошуково-рятувальних операцій, а також для доставки гуманітарної допомоги жертвам тайфунів. Білий дім відмічав, що зустріч Обама з Акіно «підкреслила економічні зв'язки і співпрацю у сфері безпеки і оборони між двома країнами, у тому числі за допомогою модернізації оборонного альянсу, зусиль із розширення економічних зв'язків та стимулювання економічного зростання через Партнерство заради зростання, а також через глибокі і стійкі зв'язки між людьми» [Obama to arrive in Manila, 2014]. Крім того, Філіппіни отримали безцінні уроки навчання і допомоги для захисту свого суверенітету, що включало більше \$ 41 млн.

Проте результати проміжних виборів 2014 р. послабили підтримку Б. Обама Конгресом. США знаходилися на роздоріжжі. Нація страждала від багатогранних проблем, внутрішнього тиску, викликаного крихкістю давнього консенсусу в сфері національної безпеки по економічних реформах, освіті і охороні здоров'я, до загроз тероризму, кібербезпеки тощо. Глибокі розбіжності між лідерами США та їх виборцями впливали на траєкторію внутрішньої і зовнішньої політики

країни [Karla Mae G. Pabeliña, 2015]. Причетність таких внутрішніх проблем до американської зовнішньої політики і лідерства на світовій арені була пояснена Зб. Бжезинським [Karla Mae G. Pabeliña, 2015]. Він відмітив, що сила США за кордоном все більше залежить від здатності країни протистояти проблемам усередині країни. Отже, як ніколи раніше, американські лідери стикаються з грандіозним вибором того, як збалансувати внутрішні пріоритети з обов'язками світового лідера. У майбутньому глобальне положення Америки залежатиме від того, чи зможе вона значно поліпшити свої внутрішні умови і ефективно сформувану нову геополітичну рівновагу в XXI ст.

6 лютого 2015 р. Білий дім оприлюднив Стратегію національної безпеки, усеосяжний документ адміністрації Б. Обами, в якому були викладені принципи і пріоритети того, як Америка продовжуватиме вести світ до більшого світу і нового процвітання [The 2015 National Security Strategy, 2015; Ralph Jennings, 2018]. Документ підтверджував цінність колективних дій, особливо в рішенні проблем, пов'язаних з агресією, тероризмом і хворобами. Спираючись на унікальні можливості Сполучених Штатів по мобілізації і керівництву міжнародним співтовариством, Стратегія національної безпеки 2015 р. стверджувала, що сильне і стійке американське лідерство сприяє глобальній безпеці та процвітання, гідності і правам людини. Адміністрація Вашингтону закликала до стратегічного терпіння і наполегливості, враховуючи той факт, що країна не має нескінченних ресурсів. Це підтверджувало, що серед багатьох конкуруючих пріоритетів був зроблений важкий вибір, який застерігав від надмірного охоплення, оскільки багато проблем безпеки не мали швидких і простих рішень. Впровадження Стратегії - поєднання військової потужності і дипломатії. Те, що інші вважали нерішучістю, Обама пояснював це як зважений вибір, щоб уникнути втягування в непотрібні конфлікти і війни. Створення коаліції і партнерство, а не застосування сили, рекламувалися як ефективніші стратегії боротьби із загрозами тероризму і агресії [Karla Mae G. Pabeliña, 2015].

Обрання президента Філіппін Родріго Дутерте в червні 2016 р. породило сумніви в майбутньому американсько-філіппінського альянсу. Після того, як Дутерте вступив на посаду на підставі народних обіцянок припинити продаж незаконних наркотиків, правозахисні організації звинуватили його в тому, що він дозволив поліції розстрілювати підозрюваних без судових розглядів, внаслідок чого було убито більше 7 тис. осіб [The 2015 National Security Strategy, 2015; Ralph Jennings, 2018]. Його рейтинги схвалення росли, оскільки філіппінці відчували, що злочини, пов'язані з наркотиками, зменшувались, але уряд США при тодішньому президентові Б. Обами розкритикував передбачувані позасудові вбивства. Вашингтон відмовив у фінансуванні Філіппінської національної поліції в мільйони доларів після того, як пообіцяв \$ 32 млн. для правоохоронних органів країни [The 2015 National Security Strategy, 2015; Ralph Jennings, 2018]. Але США офіційно не засудили тактику Дутерте, насправді, президент Д. Трамп визнав їх. Звичайно, тиск на Філіппіни за порушення прав людини ускладнювався стратегічною цінністю країни. США мали доступ до військових баз на Філіппінах, використовуючи їх як спосіб вплинути на Південно-Східну Азію, на протидію Китаю і Північній Кореї. Наприклад, Філіппіни стали новим фронтом у війні проти насильницького екстремізму, коли бойовиків ІГІЛ узяли під контроль Мараві, а США надали допомогу, щоб допомогти повернути її [Trump, Duterte, and the future of US-Philippine relations, 2017].

Незважаючи на ці глибоко укорінені відносини з Вашингтоном, адміністрація Дутерте пригрозила зруйнувати усе це. На додаток до своїх принизливих коментарів відносно президента Б. Обами і посла США на Філіппінах Філіпа Голдберга, Дутерте звинуватив Сполучені Штати в «імпорті тероризму» на Близький Схід і зажадав від Сполучених Штатів вибачень за «різанину», яку вони вчинили під час Філіппінсько-американської війни 1899–1902-х рр. [Joyce Ilas, 2016]. Філіппіни оголосили про відділення від США на користь тісніших відносин з КНР [Marina Koren, 2016]. Адміністрація Вашингтону стурбувалася тим, що адміністрація Дутерте підтримує не лише поворот убік від Сполучених Штатів, але і встановлення конструктивніших відносин з Китаєм. Ще однією ознакою переорієнтації політики країни відносно Сполучених Штатів, Дутерте заявив, що американські збройні сили повинні покинути Мінданао, південну провінцію, в якій мешкають терористичні групи, такі як «Аль-Каїда», пов'язана з «Абу Сайяфом» [Andrew Watts, 2016].

Аналізуючи поведінку Дутерте, аргументація глави держави може бути знайдена в його політичних коренях. Він – самопроголошений соціаліст, вступив на посаду після народних демонстрацій 1986 р., які привели до усунення підтримуваного Америкою президента Фердинанда Маркоса і відновлення демократичного правління на Філіппінах [Maricag Cinco, 2016]. Як мер міста Давао, одного з найбільших міст на Філіппінах, Дутерте стверджував, що найважливіші угоди про безпеку, включаючи EDCA, мають бути скасовані, якщо права філіппінців не дотримуються [Thomas Donnelly, 2016]. Ця зміна в політиці була комбінацією визнання Дутертом військової потужності Китаю відносно Філіппін, а також економічних вигод, пов'язаних з тіснішим партнерством [Thomas Donnelly, 2016]. Багато філіппінських політиків,

розглядали Китай як потенційне джерело критичних інвестицій та розвитку інфраструктури і, отже, зменшували напруженість у сфері безпеки і оборони з Пекіном [Sheena Chestnut Greitens, 2016 : 9].

За аналізом Річарда Джавад Гейдаріна, Дутерту притаманне проводити прагматичну зовнішню політику, визначену «стратегічним перебалансуванням» між Сполученими Штатами і Китаєм [Andrew Watts, 2016]. Філіппіни прагнули зберегти свої вигоди в плані безпеки від Сполучених Штатів, а також збільшити торгові і економічні вигоди від Китаю. Проте, незважаючи на важку риторичку і пристрасні розмови, маловірогідно, що світ бачив кінець багаторічному альянсу. Причина в тому, що практична перевага такої угоди вигідна була як США, так і Філіппінам [Usman Javed, 2017]. Збройні сили Філіппін, будучи однією з найслабших військових в регіоні, значно поклалися на Сполучені Штати в рішенні своїх проблем безпеки, зокрема, напруженості в Південно-Китайському морі, тероризму і стихійних лих. Військові відігравали важливу роль у безпеці країни і були життєво важливі для мирних процесів з комуністичними повстанцями та повстанськими групами. Міністр оборони Дельфін Лоренцана виразив чітку підтримку Договору про взаємну оборону США. Сполучені Штати продовжували користуватися великою підтримкою серед простих філіппінців, незважаючи на ці події. Згідно з опитуванням громадської думки, проведеним у 2016 р. на Філіппінах, 76 % респондентів заявили, що вони «дуже довіряють» Сполученим Штатам, і тільки 22 % дали таку ж відповідь відносно Китаю. Крім того, військові як і раніше залишалися в цілому проамериканськими, незважаючи на зростаючу нервозність в оборонній бюрократії [Erik Khzmalyan, 2019].

31 жовтня 2018 р. помічник міністра по планах і програмах Департаменту національної оборони Філіппін Анжеліто М. Де Леон вручив копію Стратегії національної оборони (NDS) міністрові оборони Дельфіну Н. Лоренце на 79-му засіданні агентства [Philippines]. Документ ґрунтувався на двох раніше стратегічних документах адміністрації Дутерте – Політика національної безпеки (NSP) на 2017 р. [National Security Policy for Change and Well-Being of the Filipino People. 2017-2022] і Стратегії національної безпеки 2018 р. (NSS) [National Security Policy for Change and Well-Being of the Filipino People. 2017-2022]. У NSP у загальних рисах були викладені спільні цілі національної безпеки уряду. NSS, з іншого боку, розділив інтереси Філіппін по національній безпеці на «основні», «важливі» та «інші». Потім ці інтереси були погоджені з цілями національної безпеки, з яких були визначені широкі стратегічні напрями дій. NSP «відображає процеси планування, визначення пріоритетів і виділення ресурсів відповідно до певних пріоритетів і результатів NSS» [The Philippines National Defense Strategy, 2019]. Дійсно, в NSP були визначені шість з дванадцяти цілей національної безпеки, які найбільш актуальні. Серед іншого, ці цілі національної безпеки включали: захист і збереження національного суверенітету, територіальної цілісності, гарантування безпеки морського і повітряного простору, зміцнення міжнародних відносин. Спираючись на відповідні цілі національної безпеки, NSP визначили дві категорії оборонних місій: зовнішні і внутрішні. Місіями зовнішньої оборони були: Місія морської і повітряної оборони (MarAD), Місія кібербезпеки (CS) і Місія по співпраці і взаємодії в сфері безпеки (SCE) [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019].

Усвідомлюючи взаємозв'язок документів у сфері безпеки і оборони, представлялося, що NDS має три основні напрямки. По-перше, оцінка стратегічної ситуації відносно NSP дозволила виявити проблеми зовнішньої політичної безпеки країни у рамках ширшої сфери геостратегічної конкуренції між США і КНР, що, ймовірно, визначало динаміку АТР в майбутньому. Документ визначав, що «загальний стратегічний фон і геополітичний ландшафт АТР залежать від суперництва між США і Китаєм, яке виявляється важливим чинником для стратегічних рішень країни» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019].

Окрім Південно-Китайського моря, NDS також взяли до відома інші територіальні і морські спори в регіоні, зокрема острова Сенкаку/Дяоюйдай у Східно-Китайському морі, та проблему Тайваню. Що стосується першого, то в NDS відмітили, що воно служить «головним предметом суперечки серед економічних центрів Азії» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. З іншого боку, відносини між двома сторонами протоки «домінують у взаємодії геополітичних гравців в регіоні». NDS, геополітика АТР є ширшим контекстом у розумінні викликів зовнішньої безпеки Філіппін [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019].

По-друге, NSP підтвердили альянс Філіппін і партнерства у сфері безпеки і оборони, а також центральне місце АСЕАН у багатосторонній архітектурі. Ключовою опорою NDS були відносини Філіппін у сфері безпеки і оборони з іншими країнами. Врешті-решт, як зазначено в NDS, «в інтересах країни розвивати відносини безпеки з іншими державами-однорідцями», оскільки «жодна нація не може здолати складні проблеми безпеки» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. Вашингтон «залишається єдиним договірним союзником» Маніли і «можна чекати подальшого збереження стабілізуючої присутності США в регіоні», оскільки воно посилюється його тривалими оборонними діями, укладеними з державами АТР, включно з Японією і Південним регіоном [National Security Policy for Change and Well-Being of the

Filipino People. 2017-2022]. Ці заходи безпеки не лише сприяли взаємодії, але і доповнювали зусилля із розширення можливостей філіппінських військових. Окрім двосторонніх заходів безпеки, в NDS також підкреслювалося важливість АСЕАН для національної безпеки Філіппін, а саме «Філіппіни підтримують центральне місце АСЕАН у багатосторонній архітектурі регіону» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. Ключовими платформами під керівництвом АСЕАН були Нарада міністрів оборони АСЕАН (ADMM), ADMM-Plus, Регіональний форум АСЕАН (ARF).

По-третє, в стратегічному документі також пропонувалися деякі зусилля із досягнення тонкого балансу відповідно до очевидних зрушень у зовнішній політиці країни. Тоді як NDS підтвердили альянс і партнерські відносини Маніли, також були визначені Китай і Росія як «нові партнери у сфері безпеки» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. Включення Китаю в цю категорію представляло особливий інтерес, оскільки, як зазначалося раніше, штучні острови, побудовані Пекіном, згідно для NDS були «серйозною загрозою національної безпеки країни» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. Ідентифікація Китаю як партнера по безпеці, незважаючи на його суперечку з Манілою, ймовірно, погоджувалася з «незалежною зовнішньою політикою» президента Дутерте, що частково спричиняло за собою зміцнення зв'язків з нетрадиційними країнами [The Philippines National Defense Strategy – Analysis. Eurasia, 2019].

При розгляді NDS слід підкреслити, що Філіппіни – це відносно невелика держава, розташована в регіоні, в якому динаміка конкуренції великих держав є головною темою, що формує геополітичний ландшафт. NSS, на якій закріплена NDS, підкреслила уразливість країни в цьому контексті. Дійсно, NDS зазначило, що географічне положення і природні ресурси Філіппін «послужили сильною спокусою для експансіоністських держав» [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019]. Саме з цієї причини міністерство оборони «продовжувало свої зусилля із поліпшення можливостей для територіальної оборони», через Програму оновлення можливостей AFP та Програму модернізації AFP, а також розробку програми самозабезпечення в оборонній обстановці (SRDP) [The Philippines National Defense Strategy – Analysis, 2019].

Обговорення між міністром закордонних справ Теодоро Локсіним і державним секретарем Майклом Помпео у березні 2019 р. і Спільна заява за підсумками зустрічі в Манілі між президентами Родріго Р. Дутерте і Дональдом Дж. Трампом у листопаді 2017 р. дали стратегічний напрям до нового двостороннього стратегічного діалогу (BSD), який відбувся з 15-16 липня 2019 р. у Манілі [National Security Policy for Change and Well-Being of the Filipino People. 2017-2022; Bilateral Strategic Dialogue (BSD)]. Філіппінську делегацію очолювали заступник міністра закордонних справ з політичних питань Енріке Манало і заступник міністра національної оборони Сезар Яно. Делегацію США очолювали помічник державного секретаря у справах Східної Азії і Тихоокеанського регіону Девід Стілуел і помічник міністра оборони з питань безпеки в Тихоокеанському регіоні Ренді Шривер.

Двосторонній стратегічний діалог був основним форумом для обговорення спектру політичної, економічної співпраці між Філіппінами і Сполученими Штатами: оборона і безпека; економіка, розвиток і процвітання; регіональна і глобальна дипломатична взаємодія; верховенство закону і правозастосування [8th Philippines-United States Bilateral Strategic Dialogue (BSD) Joint Statement]. Обидві сторони визнали важливість міцного альянсу Філіппін і Сполучених Штатів у зміцненні співпраці у сфері безпеки і оборони, забезпеченні регіональної стабільності та процвітання. Філіппіни і Сполучені Штати зобов'язалися посилювати співпрацю у сфері безпеки і оборони, зокрема, шляхом поліпшення оборонної інфраструктури, оновлення кадрів і процедур матеріально-технічного забезпечення, а також розширення взаємних зв'язків і координації по оперативних елементах регіональної безпеки. У цьому контексті обидві сторони зобов'язалися приступити до планування низки заходів для підвищення обізнаності в морській сфері, підтримувати свободу судноплавства, об'льоту та інших законних видів використання Південно-Китайського моря і підкреслили важливість мирного дозволу суперечок відповідно до міжнародного права, як це зазначено в Конвенції по морському праву. Обидві сторони також відмітили важливість укладення ефективного та істотного Кодексу поведінки (COC), який не завдав би збитку правам по міжнародному праву як держав-заявників, так і держав-заявників в Південно-Китайське море [8th Philippines-United States Bilateral Strategic Dialogue (BSD) Joint Statement]. Високопосадовці зобов'язалися поглиблювати свою роботу по боротьбі з тероризмом і насильницьким екстремізмом шляхом поліпшення обміну інформацією, а також безпеки портів і авіації з метою відвернення терористичних нападів на Філіппінах і транзиту іноземних бойовиків-терористів на країну. Крім того, обидві делегації узяли на себе зобов'язання дотримуватися передової міжнародної практики по виявленню і боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванню тероризму, тісніше співпрацювати в розширенні послуг з надання правової допомоги [29 8th Philippines-United States Bilateral Strategic Dialogue (BSD) Joint Statement].

Високопоставлені офіційні особи зобов'язалися продовжувати спільну роботу по ефективному викоринюванню торгівлі людьми і в зв'язку з цим відмітили рейтинг 1-го рівня, що зберігається Філіппінами в Звіті про торгівлю людьми 2019 року [Trafficking-in-Persons-Report, 2019].

Висновки. Військовий союз США і Філіппін має бути надійною гарантією миру та безпеки у регіоні. Співпраця між країнами має далекосяжні військово-стратегічні цілі, розширення географічних меж демократії та нарощування спільної глобальної боротьби з тероризмом і протистояння терористичній діяльності й пропаганді. Американські політики розглядають Філіппіни як своєрідний найважливіший форпост біля берегів КНР, як ключ до наростаючого панування над Тихим океаном. Ключовими аспектами відносин залишається протидія викликів безпеки, ігноруючи яке, неможливо забезпечити стабільність і процвітання в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Підтримка стійких відносин з Вашингтоном дає Філіппінам можливості для зміцнення позицій на міжнародній арені, що може стати показником успішності реалізації незалежної зовнішньої політики.

Подяка. Висловлюємо щирю вдячність усім членам редколегії журналу за консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Автор не отримав фінансової підтримки для дослідження, авторства та / або публікації цієї статті.

Джерела та література:

- 8th Philippines-United States Bilateral Strategic Dialogue (BSD) Joint Statement.** (2019). July 17. *U.S. Embassy in the Philippines*. Retrieved from: <https://ph.usembassy.gov/8th-philippines-united-states-bilateral-strategic-dialogue-bsd-joint-statement/>
- Andrew Watts.** (2016). Duterte and the Future of US-Philippines Relations. September 26. *Georgetown Security Studies Review*. Retrieved from: <https://georgetownsecuritystudiesreview.org/2016/09/26/duterte-and-the-future-of-us-philippines-relations/>
- Bilateral Strategic Dialogue (BSD).** (2019). *U.S. Embassy in the Philippines*. July 17. Retrieved from: <https://ph.usembassy.gov/tag/bilateral-strategic-dialogue-bsd/>
- Charles H. Stevenson** (1992). U.S. Foreign Policy in Southeast Asia: Implications for Current Regional Issues. *Contemporary Southeast Asia*. Vol. 14. No. 2. September. Retrieved from: <http://www.jstor.org/action/showPublisher?publisherCode=iseas>
- Erik Khzmalyan.** (2019). US-Philippines Relations at the Root of China's SCS Power Play. June 21. *Geopolitical Monitor*. Retrieved from: <https://www.geopoliticalmonitor.com/author/erikkhzmalyan/>
- Farewell Address to the People of the United States.** (1796). September 19. *George Washington's Mount Vernon*. Retrieved from: <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/quotes/article/it-is-our-true-policy-to-steer-clear-of-permanent-alliance-with-any-portion-of-the-foreign-world/>
- Jim Garamone.** (2003). Philippines to Become Major non-NATO Ally, Bush Says. May 19. *U.S. Department of Defense*. Retrieved from: <https://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=28968>
- Joshua Kurlantzick** (2012). U.S. Strategic Signals in Southeast Asia. *Council on foreign relations*. July 10. Retrieved from: <http://www.cfr.org/world/us-strategic-signals-southeast-asia/p28685>
- Joyce Ilas.** (2016). Duterte slams U.S. anew, says it 'imported terrorism'. Jul 9. *CNN Philippines*. Retrieved from: <https://cnnphilippines.com/news/2016/07/09/Duterte-United-States-imported-terrorism.html>
- Karla Mae G. Pabeliña.** (2015). US National Security Strategy and Implications for the Philippines. Vol. II, Issue 2, February. Republic of the Philippines. *Foreign Service Institute*. Retrieved from: <http://www.fsi.gov.ph/us-national-security-strategy-and-implications-for-the-philippines-by-karla-mae-g-pabelina-issue-14-february-2015/>
- Maricar Cinco.** (2016). Duterte: I'm a socialist, not a communist; last card. April 18. *Sections*. Retrieved from: <https://newsinfo.inquirer.net/779984/duterte-im-a-socialist-not-a-communist-last-card>
- Marina Koren.** (2016). The Philippine President's Vulgar Warning to Obama. Septemder 5. *The Atlantic*. Retrieved from: <http://www.theatlantic.com/news/archive/2016/09/duterte-obama-extrajudicial-killings/498710/>
- Mark J. Valencia.** (2019). To renew the US-Philippines relationship, start with ditching the American-centric lens. 1 Feb. *South China Morning Post*. Retrieved from: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2184430/renew-us-philippines-relationship-start>
- Mark Nevitt.** (2019). The US-Philippines Defense Treaty and the Pompeo Doctrine on South China Sea. March 11. *Just Security*. Retrieved from: <https://www.justsecurity.org/63168/u-s-philippine-relationship-south-china-sea-uncertain-future-mutual-defense-treaty/>
- Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of the Philippines.** (1951). August 30. *Lillian Goldman Law Library*. Retrieved from: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/phil001.asp

- National Security Policy for Change and Well-Being of the Filipino People.** 2017-2022. *National Security Council*. Retrieved from: <http://www.nsc.gov.ph/attachments/article/NSP/NSP-2017-2022.pdf>
- Obama to arrive in Manila April 28.** (2014). April 11. *Rappler*. Retrieved from: <https://www.rappler.com/nation/55242-obama-visit-philippines-april>
- Patricio N. Abinales & Donna J. Amoroso.** (2017). *State and Society in the Philippines*. 464 p. *Rowman&Littlefield*. Retrieved from: <https://rowman.com/isbn/9781538103944/state-and-society-in-the-philippines-second-edition>
- Philippines.** Office of the Historian. Retrieved from: <https://history.state.gov/departmenthistory/travels/president/philippines>
- Philippines.** *USAID*. Retrieved from: <https://www.usaid.gov/philippines>
- Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet.** Republic of the Philippines. *Department of Foreign Affairs*. Retrieved from: <https://dfa.gov.ph/dfa-news/dfa-releasesupdate/2695-philippine-united-states-bilateral-relations-fast-sheet>
- Ralph Jennings.** (2018). Turnaround Seen for US-Philippine Ties; China Wary. February 02. *Voice of America*. Retrieved from: <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/turnaround-seen-us-philippine-ties-china-wary>
- Richard Javad Heydarian.** (2020). *The Indo-Pacific: Trump, China, and the New Struggle for Global Mastery*. / Palgrave Macmillan. P. XVIII, 362. *Palgrave Macmillan*. Retrieved from: <https://www.palgrave.com/gp/book/9789811397981#aboutBook>
- Sheena Chestnut Greitens.** (2016). *The U.S.-Philippine Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities*. *Order from Chaos Foreign Policy in a Troubled World*. 9 p. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Paper-5.pdf>
- T. Lum.** (2012). *The Republic of the Philippines and U.S. interests?* October. *Research Gate*. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/291132118>
- The 2015 National Security Strategy.** (2015). Fact Sheet. February 06. *The White House President Barak Obama*. Retrieved from: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>
- The Philippines National Defense Strategy – Analysis.** (2019). *Eurasia Review News & Analysis*. Dec 20. *ADAS 2020*. Retrieved from: <https://www.adas.ph/the-philippines-national-defense-strategy-analysis/>
- Thomas Donnelly.** (2016). Cold water for a rekindled flame. September 19. *American Enterprise Institute*. Retrieved from: <https://www.aei.org/articles/cold-water-for-a-rekindled-flame/>
- Trafficking-in-Persons-Report.** (2019). June. *U.S. Department of State*. Retrieved from: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/06/2019-Trafficking-in-Persons-Report.pdf>
- Trump, Duterte, and the future of US-Philippine relations.** (2017). August 01. *PRI Public Radio International*. Retrieved from: <https://www.pri.org/programs/america-abroad/trump-duterte-and-future-us-philippine-relations>
- Городня, Н. Д.** (2014). *Східна Азія у зовнішній політиці США (1989-2013 рр.)*. К.: Прінт-сервіс. 528 с.
- Підберезних, І. Є.** (2012). Військовий чинник в американсько-філіппінському співробітництві в справі зміцнення безпеки в АТР. *Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. Вип. 195. Т. 207. Історія.* 53.

Инна Подберезных

Черноморский национальный университет имени Петра Могилы
кандидат исторических наук, доцент (Украина)

Американо-филиппинские отношения в сфере безопасности и обороны в начале XXI в.

Аннотация. Целью статьи является освещение динамики и направленности американской военной доктрины относительно Филиппин и ее влияние на внутреннее развитие страны. Автор характеризует содержание американо-филиппинских проблем, степень конфликтности и противоречий в сфере военной безопасности. Особое внимание уделяется раскрытию динамики и направленности американской военной доктрины относительно Филиппин и ее влияние на внутреннее развитие страны. В основе методологии исследования – изучение и критический анализ исторических источников и научной литературы, применения, проблемно хронологического и компаративного подходов. Развитие двусторонних отношений между США и Филиппинами рассматривается на фоне изменений во внешней политике этих государств и региональной ситуации в Восточной Азии. Научная новизна работы заключается в том, что используя методы контент- и дискурс-анализа автор анализирует тенденции и перспективы развития американской

стратегии относительно военного влияния Филиппин на динамику процессов в АТР. **Выводы.** Военный союз США и Филиппин должен быть надежной гарантией мира и безопасности в регионе. Сотрудничество между странами имеет далеко идущие военно-стратегические цели, расширение географических границ демократии и наращивания общей глобальной борьбы с терроризмом и противостояния террористической деятельности и пропаганде. Американские политики рассматривают Филиппины как своеобразный важнейший форпост у берегов КНР, как ключ к нарастающему господству над Тихим океаном. Ключевыми аспектами отношений остается противодействие вызовам безопасности, игнорируя которые, невозможно обеспечить стабильность и процветание в Азиатско-Тихоокеанском регионе. Поддержка устойчивых отношений с Вашингтоном дает Филиппинам возможности для укрепления позиций на международной арене, что может стать показателем успешной реализации независимой внешней политики.

Ключевые слова: военная доктрина, внешние отношения, национальная безопасность, Филиппины, Соединенные Штаты Америки.

Inna E. Pidbereznykh

Petro Mohyla Black Sea National University
(PhD) History, Associate Professor (Ukraine)

Us-Philippine relations in the field of security and defense at the beginning of the XXI century

Abstract. *The purpose of the article is illumination of dynamics and orientation of the American military doctrine in relation to Philippines and its influence on internal development of country. An author characterizes maintenance of the American-Philippine problems, degree of conflict and contradictions in the field of military safety. The special attention is spared opening of dynamics and orientation of the American military doctrine in relation to Philippines and its influence on internal development of country. In basis of research methodology – study and walkthrough of historical sources and scientific literature, application is a problem chronologic and komparativnogo approaches. Development of bilateral relations between the USA and Philippines examined on a background changes in the foreign policy of these states and to the regional situation in East Asia. The scientific novelty of work consists in that, that using the methods of kontent- and diskurs-analiz an author analyses tendencies and prospects of development of American strategy in relation to military-technical influence of Philippines on the dynamics of processes in the Asia-Pacific region. Conclusions. Military Alliance of the US and the Philippines should be a reliable guarantee of peace and security in the region. Cooperation between countries has far-reaching military-strategic aims, the expansion of the geographical boundaries of democracy and enhance the overall global fight against terrorism and to counter terrorist activity and propaganda. American politicians are considering the Philippines as a kind of an important Outpost off the coast of China as the key to increasing domination over the Pacific Ocean. Key aspects of counteracting the security challenges, ignoring that, it is impossible to ensure stability and prosperity in the Asia Pacific region. Support for sustainable relations with Washington gives the Philippines the opportunity to strengthen positions on the international arena that could become the indicator of the successful implementation of an independent foreign policy.*

Key words: *external relations, military doctrine, national safety, Philippines, United States of America.*

References:

- 8th Philippines-United States Bilateral Strategic Dialogue (BSD) Joint Statement.** (2019). July 17. *U.S. Embassy in the Philippines*. Retrieved from: <https://ph.usembassy.gov/8th-philippines-united-states-bilateral-strategic-dialogue-bsd-joint-statement/>. [in English].
- Andrew Watts.** (2016). Duterte and the Future of US-Philippines Relations. September 26. *Georgetown Security Studies Review*. Retrieved from: <https://georgetownsecuritystudiesreview.org/2016/09/26/duterte-and-the-future-of-us-philippines-relations/>. [in English].
- Bilateral Strategic Dialogue (BSD).** (2019). *U.S. Embassy in the Philippines*. July 17. Retrieved from: <https://ph.usembassy.gov/tag/bilateral-strategic-dialogue-bsd/>. [in English].
- Charles H. Stevenson** (1992). U.S. Foreign Policy in Southeast Asia: Implications for Current Regional Issues. *Contemporary Southeast Asia*. Vol. 14. No. 2. September. Retrieved from: <http://www.jstor.org/action/showPublisher?publisherCode=iseas>. [in English].
- Erik Khzmalyan.** (2019). US-Philippines Relations at the Root of China's SCS Power Play. June 21. *Geopolitical Monitor*. Retrieved from: <https://www.geopoliticalmonitor.com/author/erikkhzmalyan/>. [in English].

- Farewell Address to the People of the United States.** (1796). September 19. *George Washington's Mount Vernon*. Retrieved from: <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/quotes/article/it-is-our-true-policy-to-steer-clear-of-permanent-alliance-with-any-portion-of-the-foreign-world/>. [in English].
- Gorodnya, N.D.** (2014). *Shidna Asia u Zovnishniy Politytsi SShA (1989-2013)*. [East Asia in the U. S.' Foreign Policy]. Kyiv: Print Service, 528. [in Ukrainian].
- Jim Garamone.** (2003). Philippines to Become Major non-NATO Ally, Bush Says. May 19. *U.S. Department of Defense*. Retrieved from: <https://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=28968>. [in English].
- Joshua Kurlantzick** (2012). U.S. Strategic Signals in Southeast Asia. *Council on foreign relations*. July 10. Retrieved from: <http://www.cfr.org/world/us-strategic-signals-southeast-asia/p28685>. [in English].
- Joyce Ilas.** (2016). Duterte slams U.S. anew, says it 'imported terrorism'. Jul 9. *CNN Philippines*. Retrieved from: <https://cnnphilippines.com/news/2016/07/09/Duterte-United-States-imported-terrorism.html>. [in English].
- Karla Mae G. Pabeliña.** (2015). US National Security Strategy and Implications for the Philippines. Vol. II, Issue 2, February. Republic of the Philippines. *Foreign Service Institute*. Retrieved from: <http://www.fsi.gov.ph/us-national-security-strategy-and-implications-for-the-philippines-by-karla-mae-g-pabelina-issue-14-february-2015/>. [in English].
- Maricar Cinco.** (2016). Duterte: I'm a socialist, not a communist; last card. April 18. *Sections*. Retrieved from: <https://newsinfo.inquirer.net/779984/duterte-im-a-socialist-not-a-communist-last-card>. [in English].
- Marina Koren.** (2016). The Philippine President's Vulgar Warning to Obama. September 5. *The Atlantic*. Retrieved from: <http://www.theatlantic.com/news/archive/2016/09/duterte-obama-extra-judicial-killings/498710/>. [in English].
- Mark J. Valencia.** (2019). To renew the US-Philippines relationship, start with ditching the American-centric lens. 1 Feb. *South China Morning Post*. Retrieved from: <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2184430/renew-us-philippines-relationship-start>. [in English].
- Mark Nevitt.** (2019). The US-Philippines Defense Treaty and the Pompeo Doctrine on South China Sea. March 11. *Just Security*. Retrieved from: <https://www.justsecurity.org/63168/u-s-philippine-relationship-south-china-sea-uncertain-future-mutual-defense-treaty/>. [in English].
- Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of the Philippines.** (1951). August 30. *Lillian Goldman Law Library*. Retrieved from: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/phil001.asp. [in English].
- National Security Policy for Change and Well-Being of the Filipino People.** 2017-2022. *National Security Council*. Retrieved from: <http://www.nsc.gov.ph/attachments/article/NSP/NSP-2017-2022.pdf>. [in English].
- Obama to arrive in Manila April 28.** (2014). April 11. *Rappler*. Retrieved from: <https://www.rappler.com/nation/55242-obama-visit-philippines-april>. [in English].
- Patricio N. Abinales & Donna J. Amoroso.** (2017). State and Society in the Philippines. 464 p. *Rowman & Littlefield*. Retrieved from: <https://rowman.com/isbn/9781538103944/state-and-society-in-the-philippines-second-edition>. [in English].
- Philippines.** Office of the Historian. Retrieved from: <https://history.state.gov/departmenthistory/travels/president/philippines>. [in English].
- Philippines.** *USAID*. Retrieved from: <https://www.usaid.gov/philippines>. [in English].
- Philippine-United States Bilateral Relations Fast Sheet.** Republic of the Philippines. *Department of Foreign Affairs*. Retrieved from: <https://dfa.gov.ph/dfa-news/dfa-releasesupdate/2695-philippine-united-states-bilateral-relations-fast-sheet>. [in English].
- Pidbereznyh, I.E.** (2012). Rozvytok Vidnosyn miz SShA i Vietnamon: Suchasnyi Stan, Napriamky, Perspektiv. [Development of relations between the US and Vietnam: current status, trends and prospects]. *Naukovi pratsi istorychnogo facultetu Zaporizkogo Nationalnogo Universytetu*. XXXIV. 242-247. [in Ukrainian].
- Ralph Jennings.** (2018). Turnaround Seen for US-Philippine Ties; China Wary. February 02. *Voice of America*. Retrieved from: <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/turnaround-seen-us-philippine-ties-china-wary>. [in English].
- Richard Javad Heydarian.** (2020). The Indo-Pacific: Trump, China, and the New Struggle for Global Mastery. / Palgrave Macmillan. P. XVIII, 362. *Palgrave Macmillan*. Retrieved from: <https://www.palgrave.com/gp/book/9789811397981#aboutBook>. [in English].
- Sheena Chestnut Greitens.** (2016). The U.S.-Philippine Alliance in a Year of Transition: Challenges and Opportunities. *Order from Chaos Foreign Policy in a Troubled World*. 9 p. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Paper-5.pdf>. [in English].

- T. Lum.** (2012). The Republic of the Philippines and U.S. interests? October. *Research Gate*. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/291132118>. [in English].
- The 2015 National Security Strategy.** (2015). Fact Sheet. February 06. *The White House President Barak Obama*. Retrieved from: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/02/06/fact-sheet-2015-national-security-strategy>. [in English].
- The Philippines National Defense Strategy – Analysis.** (2019). Eurasia Review News & Analysis. Dec 20. *ADAS 2020*. Retrieved from: <https://www.adas.ph/the-philippines-national-defense-strategy-analysis/>. [in English].
- Thomas Donnelly.** (2016). Cold water for a rekindled flame. September 19. *American Enterprise Institute*. Retrieved from: <https://www.aei.org/articles/cold-water-for-a-rekindled-flame/>. [in English].
- Trafficking-in-Persons-Report.** (2019). June. *U.S. Department of State*. Retrieved from: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/06/2019-Trafficking-in-Persons-Report.pdf>. [in English].
- Trump, Duterte, and the future of US-Philippine relations.** (2017). August 01. *PRI Public Radio International*. Retrieved from: <https://www.pri.org/programs/america-abroad/trump-duterte-and-future-us-philippine-relations>. [in English].

Статтю надіслано до редколегії 07.04.2020 р.
Статтю рекомендовано до друку 12.05.2020 р.